

DOEL EN OPZET VAN DE BEROEPSOPLEIDING GEMEENTJURISTEN

Doelstelling

De beroepsopleiding gemeentjuristen (BGJ) bestaat sinds 2002. De verantwoordelijkheid voor deze opleiding berust bij de gelijknamige Stichting Beroepsopleiding Gemeentjuristen.

Als overkoepelende doelstelling voor de inhoud van deze beroepsopleiding heeft het stichtingsbestuur bepaald dat de opleiding moet leiden tot “de verbreding en verdieping van kennis en vaardigheden die nodig zijn voor een goede uitoefening van het beroep van gemeentjurist.”

Dit uitgangspunt moet mede gezien worden tegen de achtergrond van het gegeven dat maatschappelijke ontwikkelingen er toe leiden dat de rechtsorde in Nederland meer internationaal, meer gelaagd en complexer wordt. Aan de gemeentjurist worden daarom steeds hogere eisen gesteld inzake kennis en vaardigheden. Dit betekent dat de gemeenten en hun juristen moeten investeren in passende opleidingen om deze uitdagingen het hoofd te bieden.

Met de genoemde overkoepelende doelstelling van verbreding en verdieping van kennis en vaardigheden beoogt de BGJ om te beginnen de kloof tussen universiteit en beroepspraktijk te dichten.

Die kloof wordt ervaren door gemeentjuristen in de eerste jaren van hun carrière. Een afgestudeerde jurist is immers nog niet meteen een goed gemeentjurist. Net als bij bijvoorbeeld advocaten, rechters, notarissen en bedrijfsjuristen draagt een beroepsopleiding bij aan een goede toerusting op de beroepspraktijk.

Maar zoals de ervaring met de BGJ bevestigt, ook later in de carrière kan het voor de gemeentjurist nodig en nuttig zijn het juridisch niveau weer op academisch peil te brengen of te houden.

Verbreding

De verbreding van kennis wordt bereikt door de gemeentjurist meer relevante thema's aan te reiken dan hij of zij in de rechtenstudie tegen komt, en tegelijk deze thema's verder uit te diepen dan veelal in de studiefase gebeurt.

Het curriculum ruimt onder meer plaats in voor Europees, staats- en gemeenterecht. In dit kader is er bijvoorbeeld ook aandacht voor regelgeving en de techniek daarvan, en voor de nog steeds toenemende bevoegdheden van het bestuursorgaan burgemeester. Ook zijn onder meer dagdelen ingebouwd voor het recht inzake staatsteun en aanbestedingen.

Diepgaand aandacht wordt besteed aan onderwerpen als algemeen bestuursrecht, bestuursprocesrecht en handhaving.

Daarnaast wordt ingegaan op het voor de gemeente relevante burgerlijk recht. Centraal staan hierbij het aansprakelijkheidsrecht en het contractenrecht.

Tegelijk zijn bij al deze onderwerpen basisthema's aan de orde als autonomie en medebewind, grondrechten, de gemeente als rechtspersoon, en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

Bij een recente evaluatie van de opleiding zijn door het bestuur ook omgevingsrecht en het recht van het sociaal domein aan het curriculum toegevoegd. Dit zijn twee belangrijke onderdelen van het takenpakket van de gemeenten met elk een kenmerkende juridische opzet. Kennis daarvan draagt bij aan inzicht in en overzicht over het totaal van het gemeentelijk bestuur.

Verdieping

Verdieping van kennis wordt in de BGJ ook nagestreefd doordat waar van toepassing de samenhang tussen rechtsgebieden wordt verduidelijkt. De al genoemde grondrechten en de beginselen van behoorlijk bestuur spelen in veel rechtsgebieden een belangrijke rol. Ook kan worden gewezen op diverse schakelbepalingen die verbanden aanbrengen tussen privaatrecht en bestuursrecht. Een ander voorbeeld betreft het thema handhaving. Handhaving kan zowel langs bestuursrechtelijke, strafrechtelijke als privaatrechtelijke weg worden aangepakt. Kennis van deze dwarsverbanden vergroot het zicht op alternatieve oplossingsrichtingen.

Een ander soort overzicht en inzicht komt in de BGJ aan de orde waar het gaat om de vergroting van het bewustzijn van de juridische functie en van juridische kwaliteitszorg. Bij de juridische functie betreft het een overkoepelende visie op het functioneren van de gezamenlijke juristen in het geheel van de gemeentelijke organisatie. Daarmee zijn zij beter in staat om op hun diverse rollen in de samenwerking met andere disciplines te reflecteren en waar nodig deze aan te passen.

Juridische kwaliteitszorg is een methode om systematisch de kwaliteit van het juridisch handelen van een gemeente te monitoren en te verbeteren. Dit kan zowel de bestuurders als de beroepsgroep gemeentjuristen inzicht bieden in de effectiviteit van het juridisch handwerk.

Vaardigheden

Behalve aan kennis wordt in de BGJ ook veel aandacht besteed aan de vaardigheden die de hedendaagse gemeentjurist nodig heeft voor een goede functievervulling.

Belangrijk voor een gemeentjurist is het immers om gezaghebbend te kunnen adviseren in een politiek bestuurlijke context. Daarom worden theorie en training in advies- en onderhandelingsvaardigheden aangeboden. En in verband met de invoering van de nieuwe zaaksbehandeling in het bestuursprocesrecht wordt aandacht besteed aan de daarbij passende communicatieve vaardigheden ter zitting.

Bij de recente evaluatie van de opleiding is tevens besloten de vaardighedenonderdelen meer te integreren in de kennisonderdelen.

Tegenwoordig wordt immers gesproken van de jurist als “enabler” of van de T-shaped jurist. De staander van de T verbeeldt daarbij de basis in de vorm van de vereiste hoogstaande juridische kennis. Daarop rusten als dwarsbalk de vaardigheden die een effectieve en proactieve inbreng van deze kennis in de diverse beleidsdomeinen mogelijk maakt. Juristen worden “enabler” genoemd als ze gericht zijn op het zoeken van oplossingen om de bestuurlijke wensen mogelijk te maken..

Overigens wordt in de vaardighedenonderdelen ook stil gestaan bij de vraag hoe de gemeentejurist kan omgaan met de spanning die er op zijn tijd bestaat tussen die bestuurlijke wensen en de juridische mogelijkheden.

Samenvattend

Samenvattend beoogt de beroepsopleiding gemeentjuristen aan de deelnemers de vereiste kennis van, inzicht in en overzicht over het voor de beroepsuitoefening relevante recht te geven. Tegelijk willen wij onze deelnemers ervaring laten opdoen met de vandaag de dag vereiste vaardigheden. Op deze manier worden ze immers beter in staat gesteld om hun kennis om te zetten in creatieve en praktische oplossingen voor de bestuurlijk-maatschappelijke vraagstukken waar zij mee worden geconfronteerd.

BESTUUR STICHTING BEROEPSOPLEIDING GEMEENTEJURISTEN
mei 2019.